

Samarbetssamtal

Ett stöd för föräldrar vid separation

Du får gärna citera Socialstyrelsens texter om du uppger källan, exempelvis i utbildningsmaterial till självkostnadspris, men du får inte använda texterna i kommersiella sammanhang. Socialstyrelsen har ensamrätt att bestämma hur detta verk får användas, enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (upphovsrättslagen). Även bilder, fotografier och illustrationer är skyddade av upphovsrätten, och du måste ha upphovsmannens tillstånd för att använda dem.

ISBN 978-91-7555-234-7

Artikelnr 2014-11-7

Foto Maskot/Folio

Tryck Edita Bobergs AB, Falun, november 2014

MILJÖMÄRKT TRYCKSAK 341 009

Vad är samarbetssamtal?

Ibland är det lätt för separerande föräldrar att komma överens när det gäller den framtida vårdnaden för barnet, boendet, umgänget och hur båda ska bidra till barnets försörjning. Men det händer också att det är svårt att enas. I stället för att gå till domstol kan föräldrarna vända sig till sin kommun och ansöka om samarbetssamtal.

Om föräldrarna redan tagit kontakt med domstol kan domstolen besluta om samarbetssamtal om den anser att det finns förutsättningar för föräldrarna att lösa tvisten. Båda måste dock delta och samtalen är frivilliga.

Kommunerna erbjuder samarbetssamtal

Alla kommuner ska kunna erbjuda samarbetssamtal till föräldrar som ska eller har separerat, eller som inte har levt tillsammans. I samarbetssamtalen kan ni som föräldrar få stöd i att komma överens när det gäller frågor om vårdnad, boende, umgänge och barnets försörjning. Samarbetssamtalen hanteras vanligtvis vid kommunernas familjerättsenheter.

Familjerätten och familjerådgivningen ingår båda i kommunens socialtjänst. Familjerätten hjälper till med olika familjerättsärenden, till exempel samarbetssamtal, adoptioner, vårdnadsfrågor och frågor om faderskap och föräldraskap. Familjerådgivningen erbjuder bland annat stöd och hjälp vid samlevnadsproblem. Kontaktuppgifter till familjerätt och familjerådgivning finns på kommunernas webbplatser.

Vad är målet med samtalen?

Målet med samtalen är att ni som föräldrar ska hitta former för att kunna samarbeta kring barnet. Det handlar om att komma överens i frågor om vårdnad, boende, umgänge och försörjning utan att behöva vända sig till domstol.

I samarbetssamtalen kan ni få hjälp med att träffa avtal om hur ni ska lösa frågorna. Ett avtal om vårdnad, boende och umgänge måste vara skriftligt och godkänt av socialnämnden för att vara giltigt och kunna verkställas av domstol. Ni kan också komma överens om underhållsbidrag. Det räcker med en muntlig överenskommelse för att den ska vara giltig, men ska man med domstols hjälp kräva att den följs måste den vara skriftlig och bevitnad av två personer.

Fakta om frivilliga samarbetssamtal

- Samarbetssamtalen är kostnadsfria.
- Samtalsledarna har ingen rätt att fatta beslut om vårdnad, boende, umgänge eller försörjning utan ska stödja föräldrarna i att utifrån barnets bästa komma överens.
- Samtalen bedrivs under sekretess.
- Samtalen är strukturerade för att kunna nå fram till gemensamma överenskommelser.
- Samtalsledarna kan hjälpa till med att upprätta avtal om vårdnad, boende och umgänge.

Barnets bästa är i fokus

I samarbetssamtalen är det barnets bästa och barnets behov som är i fokus. Hänsyn ska tas till barnets synpunkter och önskemål utifrån barnets ålder och utveckling. För barnet har det stor betydelse om föräldrarna gemensamt kan komma fram till lösningar när det gäller vårdnad, boende, umgänge och försörjning, i stället för att frågorna ska avgöras i domstol.

Hur går samarbetssamtalen till?

Föräldrar som vill ha hjälp genom samarbetssamtal kan kontakta kommunens familjerätt. Några kommuner har ansökningsblanketter att fylla i, medan andra tar emot ansökan på telefon.

Samarbetssamtalen genomförs med en eller två samtalsledare närvarande. Dessa är oftast socionomer med vidareutbildning. Ibland börjar de med att ha enskilda samtal med respektive förälder för att få en uppfattning om vilka frågeställningar som är aktuella för föräldrarna och hur de kommande samtalen bör läggas upp. Sedan genomförs oftast samarbetssamtalen med båda föräldrarna tillsammans.

Antalet träffar för samarbetssamtal varierar. För några föräldrapar kan det räcka med ett samtal medan andra behöver flera. Samtalsledaren berättar vilken sekretess som gäller för samtalen. I samtalen kan föräldrarna få information om vilken lagstiftning som gäller och få prata om frågor man behöver ta ställning till som förälder: Var ska barnet bo? Ska vårdnaden vara gemensam? Hur ska umgänge med barnet lösas? Går det att komma överens om underhållsbidrag och försörjning för barnet?

Vårdnad, boende, umgänge, försörjning – en översikt

Kommunen har skyldighet att erbjuda föräldrar samarbets-samtal och att hjälpa till att upprätta avtal om vårdnad, boende och umgänge. I 6 kapitlet i föräldrabalken kan ni läsa om vårdnad, boende och umgänge. I 7 kapitlet, föräldrabalken, beskrivs föräldrars försörjningsskyldighet.

Vårdnad

Den som har vårdnaden om ett barn är vårdnadshavare. Föräldrar som är vårdnadshavare är i allmänhet också barnets förmyndare. Ett barn kan stå under vårdnad av båda sina föräldrar (gemensam vårdnad) eller en av föräldrarna (ensam vårdnad). Vårdnadshavaren har det rättsliga ansvaret för barnet och ansvar för att barnets grundläggande behov blir tillgodosedda. Vårdnadshavaren personligen måste inte tillgodoses barnets behov utan det kan även en umgängesförälder göra som inte är vårdnadshavare. Det är barnets bästa som ska vara avgörande. Målsättningen är att föräldrar ska ha gemensam vårdnad, om det är till barnets bästa.

Boende

Föräldrar som har gemensam vårdnad kan själva besluta hos vem av föräldrarna barnet ska bo utan inblandning av vare sig domstol eller socialnämnd. Vill föräldrarna att avtalet ska vara juridiskt giltigt och verkställbart ska det vara skriftligt och godkänt av socialnämnden. Har föräldrarna gemensam vårdnad kan barnet bo växelvis hos båda föräldrarna. Barnet kan däremot bara vara folkbokfört hos en av dem.

Umgänge

Barnet har rätt till umgänge med den förälder som det inte bor tillsammans med. Umgänget är i första hand till för barnet och det är barnets intressen och behov som ska vara avgörande. Det finns inte någon absolut rätt för en förälder att få umgås med barnet. Barnets bästa och egna uppfattning har betydelse i den slutliga bedömningen av umgänget.

Försörjning

Föräldrar har försörjningsansvar för sitt barn. Det gäller oavsett om de bor tillsammans med barnet eller inte. En förälder som inte har vårdnad om sitt barn har ändå försörjningsansvar. Underhållet ska utöver kostnader för mat, boende och kläder även inkludera sådant som försäkringar, fritidsaktiviteter, barnomsorgsavgifter, mediciner, glasögon, mobiltelefon, resor mellan föräldrarna vid umgänge och mycket annat.

För dig som vill veta mer

Här får du tips på information och webbplatser som kan vara till hjälp.

På Socialstyrelsens webbplats hittar du publikationer om hur familjerätten i socialtjänsten handlägger ärenden om vårdnad, boende och umgänge. Du kan också läsa mer om barns försörjning.

Publikationer på Socialstyrelsens webbplats

- Barns försörjning vid separation – ett utbildningsmaterial
www.socialstyrelsen.se/publikationer2014/2014-11-2
- Vårdnad, boende och umgänge. Handbok – stöd för rätts-tillämpning och handläggning inom socialtjänstens familjerätt www.socialstyrelsen.se/publikationer2012/2012-4-8

Webbsidor med information:

om vårdnad, boende och umgänge och vad socialtjänstens familjerätt och familjerådgivning arbetar med.

- www.socialstyrelsen.se/barnochfamilj/familjeratt-familjeradgivning.
- www.socialstyrelsen.se/skiljasmedbarn

Vill du beställa fler exemplar av den här foldern kan du göra det här:

Samarbetssamtal – ett stöd för föräldrar vid separation
www.socialstyrelsen.se/publikationer2014/2014-11-7

Andra myndigheters webbsidor

Försäkringskassan har en webbsida som vänder sig till föräldrar som separerar. Här hittar du information om underhållsbidrag och kan själv räkna ut ditt och den andre förälderns bidrag till barnets försörjning.

www.forsakringskassan.se/privatpers/foralder/separerar

På Konsumentverkets webbplats under rubriken Privatekonomi kan du bland annat göra en budget, få exempel på hur ni kan resonera om ni separerar och läsa om olika hushållskostnader.

www.konsumentverket.se/Vara-omraden/Privatekonomi

Alla kommuner ska kunna erbjuda samarbetssamtal till föräldrar som ska eller har separerat, eller som inte har levt tillsammans. I den här foldern beskrivs kortfattat vad samarbetssamtal är.

Samarbetssamtal – ett stöd för föräldrar vid separation

(artnr 2014-11-7) kan beställas från

Socialstyrelsens publikationsservice.

www.socialstyrelsen.se/publikationer

E-post: publikationsservice@socialstyrelsen.se

Fax: 035-19 75 29

Publikationen kan även laddas ner från

www.socialstyrelsen.se